

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

ASG WP wewn. 4090/87

JAWNE
POUFNE

Egz. nr 1

Płk prof. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ

**TENDENCJE ROZWOJOWE
I ZACHODZĄCE ZMIANY W SYSTEMIE
ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK
PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ**

**Materiał do studiowania
dla kadry i doktorantów**

55424

WARSZAWA

1987

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

ASG WP wewn. 4090/87

JAWNE
POUFNE

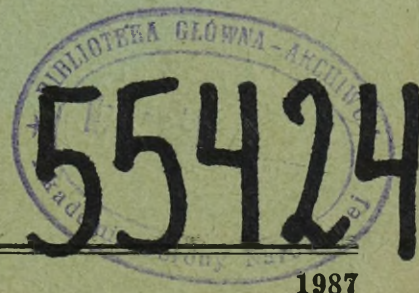
Egz. nr 1

Płk prof. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ

TENDENCJE ROZWOJOWE I ZACHODZĄCE ZMIANY W SYSTEMIE ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

**Materiał do studiowania
dla kadry i doktorantów**

WARSZAWA

1987

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

ASG WP wewn. 4090/87

Przeklasyfikowana z *Poufne* na *Jawne*
podstawa przekl. Wykaz Aktualnych Wojskowych
Wydawnictw Wewnętrznych szł. gen. 1527/2001
data i podpis 11.10.02 *Włodzisław Buda*

JAWNE

POUFNE

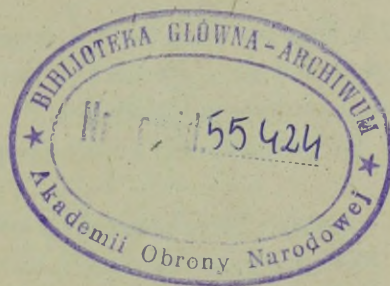
Egz.nr ... 1

Płk prof. dr hab. Wiesław WOJTCWICZ

TENDENCJE ROZWOJOWE I ZACHODZĄCE ZMIANY W SYSTEMIE ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK PO DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ

/materiał do studiowania dla kadry i doktorantów/

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	3
1. WPŁYW NOWOCZESNEGO UZBROJENIA NA SPOSOBY WALKI	4
2. SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK	5
3. KIERUNKI ROZWOJOWE SYSTEMU TYŁOWEGO ZABEZPIECZENIA WOJSK	12
4. ZAKOŃCZENIE	15

WSTĘP

Teoria i praktyka zabezpieczenia tyłowego wojsk /ZTW/ we współczesnych działaniach bojowych stanowi integralny element obowiązujących koncepcji strategicznych, sztuki operacyjnej i taktyki, jest pochodną sztuki wojennej. Z drugiej jednak strony osiągnięty poziom teorii i zasad praktycznego działania tyłów w sposób dialektyczny warunkuje rozwój sztuki wojennej.

W teorii i praktycznym działaniu tyłów znajduje pełne swe potwierdzenie teza o współzależności metod i sposobów prowadzenia działań bojowych od warunków i możliwości ekonomicznych, od poziomu techniki i technologii wytwarzania. We wszystkich systemach zaopatrywania i obsługi wojsk w przeszłości i w systemach zabezpieczenia tyłowego i logistycznego wojsk istnieje organiczne zespolenie wojskowych sił i środków zabezpieczenia tyłowego wojsk z zasobami infrastruktury teatru działań wojennych.

Zresztą pojęcie zaplecza i tyłów nie obejmuje wszystkich sprzężeń jakie w rzeczywistości istnieją lub być powinny w skutecznie działającym systemie "zasilania" wojsk. Na podstawie dotychczasowych badań można przyjąć, że sprzężenia te przejawiają się w trzech płaszczyznach:

- po pierwsze: w racjonalnym wykorzystaniu rejonów rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych oraz sieci komunikacyjnej i łączności w systemie organizacji tyłów;

- po drugie: wykorzystanie zasobów miejscowych w systemie zabezpieczenia tyłowego wojsk, a więc środków materiałowych /żywności, paliwa i wody/, bazy leczniczej oraz zaplecza obsługowego i remontowo-naprawczego;

- po trzecie: we wzajemnych świadczeniach gospodarki miejscowej na rzecz wojska i odwrotnie.

Na obszarze własnego kraju i terytorium państw sojusznicznych /stosownie do zawartych uprzednio porozumień/ jednostki wojskowe mogą uzyskać pomoc od miejscowych władz administracyjnych i od jednostek wojskowych układu wewnętrznego. Pomoc ta może się przejawiać w zabezpieczeniu materiałowym i medycznym, w obsłudze i remoncie sprzętu technicznego, w zabezpieczeniu komunikacyjnym, w szczególności utrzymaniu w należytym stanie sieci kolejowej, dróg samochodowych, w osłonie, ochronie i ochronie linii komunikacyjnych /węzłów komunikacyjnych, przepraw i tuneli, urządzeń hydrotechnicznych/ i w pracach przeładunkowych. Ponadto jednostki pozostające na obszarze okręgów wojskowych i wojska wewnętrzne mogą

współdziałać w odparciu uderzeń i likwidacji grup dywersyjno-rozpoznawczych, rozbitych i działających w rozproszeniu drobnych grup nieprzyjaciela. Z drugiej jednak strony wojska operacyjne, w szczególności ich tyły powinny być gotowe, jeżeli okaże się to konieczne, do okazania pomocy ludności miejscowej w tych samych dziedzinach,

Współdziałanie to może być szczególnie owocne w zwalczaniu rozpoznania agenturalnego nieprzyjaciela.

Na terenach opanowanych zakres oraz formy i metody współdziałania tyłowych organów dowodzenia z władzami miejscowymi powinny być podobne jak i na obszarach własnego czy sojuszniczego państwa. Należy przy tym mieć na uwadze, że niewystarczające będzie tylko zorganizowanie przez nas administracji wojskowej terenów opanowanych, powinny działać pod ścisłą kontrolą wojska miejscowe władze administracyjne. Dlatego należy dążyć do możliwie szybkiego odtworzenia naruszonej na skutek działań wojennych struktury władzy miejscowej, ściśle współdziałającej z wojskowymi kwateranturami w rozwiązywaniu wszystkich problemów bytu ludności i bezpieczeństwa wojsk stacjonujących na danym obszarze.

Szczególnie odpowiedzialne zadania w tym względzie spoczywają na organach partyjno-politycznych i organach kontrwywiadu. Należy dążyć do kształtowania pozytywnych postaw i poglądów miejscowego społeczeństwa. Należałoby jednakże ograniczyć wpływ na wojska wrogich nam nastrojów i poglądów. Kwatermistrz jako gospodarz obszaru, strefy tyłów jest między innymi odpowiedzialny za realizację wielu wymienionych uprzednio przedsięwzięć. Podsumowując, należy stwierdzić, że elementy infrastruktury TDW wchodzą ogranicznie do SZTW i decydują o jego sprawności i żywotności.

1. WPLYW NOWOCZESNEGO UZBROJENIA NA SPOSOBY WALKI

Cechą szczególną, charakterystyczną dla naszych czasów jest burzliwy rozwój naukowo-techniczny. Sprzyja on szybkiemu rozwojowi sił wytwórczych, zwiększeniu efektywności działania nowych systemów uzbrojenia i wyposażenia wojsk, odkrywa on niespotykane dotychczas możliwości rozwoju we wszystkich dziedzinach militarnych. Wywiera nie mały wpływ na stosunkowo częste zmiany wzorów uzbrojenia i sprzętu technicznego. Na przykład jeżeli jeszcze w początkach obecnego stulecia dla opracowania bardziej nowoczesnego uzbrojenia i sprzętu technicznego wojsk potrzeba było 20-30 lat, to obecnie okres ten zmniejszył się 3-4 krotnie. Na przykład w ciągu ostatnich 10-15 lat tak w armiach Układu Warszawskiego jak i u naszych potencjalnych przeciwników dokonano już 2-3 krotnej zmiany typów i modeli rakiet, w znacznym stopniu wprowadzono do uzbrojenia nowe generacje samolot-

tów, okrętów, środków łączności oraz dowodzenia.

Jakościowo nowe rodzaje uzbrojenia - przy tym w sposób masowy wprowadzane do wyposażenia wojsk - powodują konieczność dokonania zmian w strukturach organizacyjnych wojsk, w treści wykonywanych zadań w formach stosowanego manewru. Istnieje celowość a nawet konieczność dokonania rewizji sposobów organizacji i prowadzenia operacji zaczepnych i obronnych oraz innych form działań bojowych. Zachodzące zmiany zwielokrotniają ilościowe i jakościowe potrzeby wojsk i wymagają przy tym stałego doskonalenia systemu zabezpieczenia tyłowego wojsk /SZTW/.

2. SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK

W SZTW wyróżnia się dwa podstawowe zbiory elementów kształtujące ten system, a mianowicie:

- 1/ siły i środki stanowiące materialną przesłankę tego systemu;
- 2/ ustalenia określające ich podległość, współzależność, zasady działania, wzajemne sprzężenia zapewniające sprawną, skoordynowaną funkcjonowanie wszystkich elementów, ogniw i SZTW.

Obecnie SZTW obejmuje szeroką problematykę działania, dysponuje bogatym, autonomicznym potencjałem własnym, wzbogaconym przez wykorzystanie zasobów gospodarki narodowej i jej infrastruktury.

W praktyce ćwiczebnej wojsk wyraźnie zarysowuje się stale wzrastająca rola ZTW, jako czynnika determinującego możliwości wykonania zadań bojowych, operacyjnych wojsk. Jest to problem niezmiernie ważki, a przy tym stosunkowo trudny i złożony. Tyły /SZTW/ daleko już wyszły poza krąg zainteresowań wąskich specjalistów. Nie są one, jak to do niedawna pozostawało w mniemaniu wielu ludzi, jednostkami wyłącznie produkcyjno-usługowymi, a strefy i obszary tyłów - strefami względnie bezpiecznymi. W ewentualnych, przyszłych działaniach wojennych obszar pola bitwy /walki/ daleko przesunie się poza tę rubież, którą zwykle wiązało się z istniejącą granicą pomiędzy frontem a zapleczem. Stąd też już obecnie przed dowódcami i ich sztabami oraz tyłowymi organami dowodzenia pojawił się problem nie tylko umiejętnego organizowania zabezpieczenia tyłowego wojsk, lecz również prowadzenia w strefach i obszarach tyłów walki z powietrznym i naziemnym nieprzyjacielem.

Ta "druga część" współczesnego pola walki, stanowiąca tyły /jako element ugrupowania bojowego wojsk/, obejmuje znaczny potencjał materialowy, techniczny, medyczny i komunikacyjny, rozlokowany na dużej stosunkowo przestrzeni. W skali frontu jest to połowa stanu osobowego wojska oraz wszelkiego rodzaju pojazdów mechanicznych i ciągników, Kierowanie tym potencjałem połączone z umiejętnym wykorzystaniem miejscowych zasobów

infrastruktury jest wyjątkowo trudne, ze względu na intensywne, zakłócające działania nieprzyjaciela. Przy tym spójność, jedność dowodzenia wojskami i tyłami warunkuje racjonalne i zasadne wykorzystanie tego potencjału.

Zarysowane trendy rozwojowe w siłach zbrojnych pozwalają na umiejscowienie i określenie w zachodzących stale procesach roli, miejsca oraz zasad SZTW w perspektywie bliższej i dalszej. W obecnym stanie prac badawczych sprawą niezmiernie trudną jest określenie prognozy przejścia od zmian ilościowych do zmian jakościowych. Pierwszym symptomem zmian jakościowych było wprowadzenie do uzbrojenia sił zbrojnych broni rakietowej i termojądrowej, urządzeń laserowych oraz innych współczesnych rozwiązań z dziedziny techniki elektronicznej. Początkowo przewidywano, że broń jądrowa i inne rodzaje BMR całkowicie zastąpią i wyeliminują dotychczasowe, klasyczne środki rażenia. Okazało się jednak, że nowe środki walki nie są w stanie zastąpić broni klasycznej. Odwrotnie, zwiększające się nasycenie wojsk w coraz to skuteczniejsze środki przeciwpancerne, pojawienie się broni precyzyjnego rażenia wymaga jednocześnie zwiększenia efektywności w zakresie wsparcia ogniowego, szczególnie podczas przełamania silnej obrony nieprzyjaciela. Stąd też do czasu wprowadzenia nowych wzorów uzbrojenia, o podwyższonej skuteczności rażenia, zadania te realizowane być muszą dostępnymi obecnie środkami. Stąd też trzeba będzie kłaść waży ogniowe torujące drogę czołgom i plechocie zmotoryzowanej, a na wykonanie tego zadania potrzeba dużej ilości amunicji, gromadzonej bezpośrednio przy sprzęcie. Dlatego oczekuje się bardziej skutecznego ognia - możliwość zniszczenia wykrytego celu pierwszym pociskiem. Również należy poszukiwać dróg radykalnego zmniejszenia zużycia paliw silników pojazdów mechanicznych, wozów bojowych, samolotów itp.

W walce i operacji istnieje swoiste negatywne współdziałanie pomiędzy mieczem /ogniem/ i tarczą /pancerzem/. W rezultacie tej walki powstaną straty ludzkie i materiałowe. Im silniejsze uderzenie tym straty będą większe. Stąd też w pełni zasadne jest dążenie teoretyków i praktyków wojskowych do poszukiwania dróg i sposobów uniknięcia lub chociażby osłabienia skutków tych uderzeń oraz ustalenie racjonalnych sposobów likwidacji skutków tych uderzeń i odtwarzania zdolności bojowej ludzi i sprzętu. Istnieje więc potrzeba poszukiwania skutecznej "tarczy", osłaniającej ludzi i technikę bojową, umożliwiającej jednocześnie zadawanie skutecznych ciosów przeciwnikowi. Przy tym ranni i chorzy /szczególnie na chorobę popromienną/ ludzie oraz uszkodzony sprzęt wymagają coraz to bardziej złożonej pomocy i leczenia oraz skomplikowanego remontu i obsługi technicznej, nie zawsze w pełni osiągalnych w warunkach polowych.

Jednym z podstawowych warunków uzyskania powodzenia w walce i operacji jest wygranie walki o czas. Odnosi się to nie tylko do elementów ugrupowania bojowego wojsk prowadzących bezpośrednią walkę z przeciwnikiem, również czynnik ten jest decydujący w działaniu tyłów. Użycie dalekosiężnych środków rażenia, znaczne zwiększenie ruchliwości i manewrowości wojsk, wysoka dynamika działań bojowych sprzyja a nawet zmusza do poszukiwania dróg maksymalnego skrócenia czasu zarówno w procesach obiegu i przetwarzania informacji /procesach decyzyjnych/ jak i w samym procesie wykonawczym. Dążenie do maksymalnego skrócenia okresu przewidzianego na planowanie operacji /działań bojowych/ stało się wspólnym problemem w pracy dowództw sztabów oraz tyłowych organów dowodzenia i to na każdym szczeblu. Stąd też istnieje wiele problemów do rozwiązania również w SZTW. Jednym z nich to usprawnienie procesów mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk i tyłów, wyprowadzenie spod uderzenia nieprzyjaciela nowo formowanych jednostek tyłowych, sprawne skierowanie ich do obszaru walki, operacji oraz możliwie szybkie włączenie ich do SZTW. Sprzyja temu zrejonizowany system mobilizacyjnego rozwinięcia tyłów, postępujący rozwój infrastruktury komunikacyjnej, osiągnięta w wyniku wdrożenia zmodyfikowanego systemu szkolenia mobilizacyjnego dojrzałość operacyjno-tyłowa kierowniczej kadry dowódczej, oddziałów i związków tyłowych, a także opracowanie i wprowadzenie w ramach układu jednolitej metodologii planowania i dowodzenia tyłami. Zostały wdrożone i systematycznie utrwalane zasady tyłowego zabezpieczenia związków taktycznych i operacyjnych armii sojuszniczych przy prowadzeniu wspólnych operacji w ramach koalicyjnych zgrupowań operacyjnych wojsk. W praktyce ćwiczebnej w pełni się uwidoczniły organizatorskie funkcje organów dowodzenia tyłami armii i frontu na rzecz sojuszniczych związków operacyjnych i taktycznych, działających w narodowych systemach zaopatrywania.

Na przestrzeni historii w SZTW zmieniał się charakter i treść zadań realizowanych przez tyły, stosownie do zachodzących zmian w organizacji, uzbrojeniu i wyposażeniu wojsk oraz odpowiednio do form metod działania wojsk. Zadania realizowane przez tyły rozpatrywane są z punktu widzenia następujących wskaźników: co należy wykonać? ile? gdzie - na rzecz kogo? kiedy? Potrzeby określone stosownie do tych kryteriów powinny być porównane z możliwościami tyłów. Przy tym możliwości te powinny być ewentualnie równe potrzebom. Jeżeli zachodzi odwrotna zależność, a więc możliwości są mniejsze od potrzeb to w takim przypadku należy zwiększyć możliwości ewentualnie zmniejszyć potrzeby poprzez zmianę zadania bojowego, operacyjnego wojsk. Dla dowódcy nie może być obojętne jakim potencjałem tyły dysponują, jakie są ich możliwości oraz jaki potencjał logistyczny posiada przeciwnik.

W historycznym procesie zachodzących zmian w SZTW następuje względne zmniejszenie potrzeb vegetacyjnych wojsk a rosną w sposób dynamiczny potrzeby pola walki. O ile potrzeby żywności można określić stosunkowo prosto, występuje bowiem prosta liniowa zależność. Jest to iloczyn następujących czynników ilość żołnierzy x ilość dni operacji x ciężar 1 rdz. Z kolei potrzeby amunicji bywają wysoce zróżnicowane i zależą od sił nieprzyjaciela, którego należy pobić, nakazanego stopnia ogniowego obezwładnienia lub zniszczenia ugrupowania wojsk przeciwnika, od warunków terenowych, klimatycznych, stosowanego manewru itp. warunków i czynników. Jakże w związku z tym przyjąć kryteria budowy systemu. Wydaje się, że SZTW powinien zapewnić warunki i możliwości zaspokojenia w zasadzie każdych potrzeb, a więc posiadać odpowiednią sprawność w warunkach wysoce zróżnicowanego zużycia środków materiałowych. Potencjalne możliwości SZMW są uwarunkowane następującymi czynnikami: wielkością i urzutowaniem zapasów, możliwościami transportowymi a w tym w szczególności ładownością oraz stopniem mechanizacji prac przeładunkowych oraz systemem obiegu i przetwarzania informacji.

SZTW powinien mieć odpowiednią elastyczność a więc zdolność gromadzenia zwiększonego potencjału zabezpieczenia w określonym miejscu, rejonie, kierunku i w odpowiednim czasie. Parametry te, ich wielkość określane są stosownie do charakteru wykonywanego zadania i podjętej przez dowódcę decyzji.

Dotychczas zwiększenie potencjału tyłów uzyskiwano na przykład w SZMW przez:

- ustalenie limitów zużycia i określenie pierwszeństwa w zaopatrywaniu;
- tworzenie zapasów doraźnych;
- zwiększenie częstotliwości dowozu lub wykorzystanie bardziej sprawnego środka transportu /np. transportu powietrznego/;
- pomijanie ogniw dowozu;
- manewr materiałowy - przekazanie części zapasów pomiędzy sąsiadującymi oddziałami, ZT, ZO.

Wydaje się, że dotychczasowe formy i sposoby zwiększenia potencjału tyłów w określonym miejscu i czasie - odpowiednio do charakteru i treści wykonywanego zadania - nie odpowiadają wymogom współczesnego pola walki. Dlatego też minister Obrony Narodowej w swoim rozkazie do szkolenia sił zbrojnych PRL w roku 1987 polecił "wdrożyć i stosować zasadę planowego dowozu środków materiałowych bez zapotrzebowań niższych szczebli dowodzenia" oraz "we wszystkich ćwiczeniach taktycznych z wojskami przerabiać praktycznie dowóz środków bojowych i materiałowych". Uważam, że można

uzyskać we wszystkich warunkach pola walki zrównoważenie potrzeb i możliwości systemu zasilania metodą wsparcia tyłowego szczebli niższych przez wyższe ogniwa SZTW - przez wydzielenie odpowiednich sił i środków.

SZTW powinien posiadać określoną autonomiczność, samowystarczalność stosownie do zadań, które powinien zrealizować. Dlatego powinien być tak zbudowany, ażeby nie dopuścić do powstania przerw w procesie zaopatrywania i obsługi wojsk. Sądzę, że powinny być przyjęte następujące kryteria budowy SZTW:

- wojska na kolejnych szczeblach, ogniwach, etapach powinny posiadać odpowiedni potencjał zabezpieczenia tyłowego zapewniający autonomiczność działań bojowych wojsk na taki okres, w ciągu którego może być odtworzony utracony element ogniwo systemu;

- w ramach istniejącego SZTW, na kolejnych wyższych szczeblach, ogniwach- etapach posiadany potencjał SZTW powinien pozwolić na szybkie wydzielenie i zastąpienie, odtworzenie utraconego elementu, ogniwa, etapu;

- SZTW, w szczególności jego podsystem dowodzenia powinien być tak zbudowany, ażeby mógł kontynuować zadania systemu z pominięciem utraconego ogniwa, a dlatego w kolejnym wyższym i niższym ogniwie należałoby posiadać stosowny nadmiar potencjału, pozwalający na regenerowanie powstałych ubytków oraz posiadać informacje o stanie ZTW o dwa szczeble w dół.

Prace teoretyczne nad doskonaleniem SZTW i dostosowanie jego do wymogów współczesnego i przyszłego pola bitwy były są i będą realizowane w wielu tematach badawczych takich na przykład jak praca p.k. ROZWÓJ, PROGNOZA i innych.

W dziedzinie organizacyjno-systemowej dokonywane jest stałe doskonalenie poszczególnych elementów składowych SZTW. Dzięki temu wzrosła mobilność tyłów i autonomiczność poszczególnych jego ogniw. W znacznym stopniu usprawniono mobilizacyjno-operacyjne rozwinięcie wojsk i tyłów oraz system uruchamiania środków materiałowych dla wojsk operacyjnych. Dostosowano część szpitali polowych do przewidywanego charakteru i struktury strat sanitarnych. Doskonalona jest struktura organizacyjna oraz zostało wzbogacone wyposażenie związków i oddziałów komunikacyjnych. W tyłach taktycznych została zwiększona ilość transportu samochodowego, stosownie do wielkości utrzymywanych zapasów środków materiałowych. Osiągnięto liczący się postęp w wyposażeniu technicznym jednostek tyłowych, w pakietyzacji i konteneryzacji zapasów środków materiałowych oraz w mechanizacji prac przeładunkowych. W praktyce ćwiczebnej zostało zapoczątkowane organizowanie kompleksowych zgrupowań tyłowych /wysuniętych lub pierwszych rzutów tyłów/ organizowanych w celu zabezpieczenia wprowadzanych do bitwy drugorzutowych ZT i ZO. Zapoczątkowano rozwiąza-

nie problemu organizacji zabezpieczenia tyłowego OGM armii i frontu. Typowym w zabezpieczeniu tyłowym OGM jest zapewnienie jej odpowiedniej autonomności działania przez odpowiednie wzmocnienie dodatkowymi siłami i środkami oraz utrzymanie swobodnego korytarza komunikacyjnego i mostu powietrznego. W zabezpieczeniu tyłowych wojsk w takich działaniach /w oderwaniu od sił głównych/ szczególnego znaczenia nabiera umiejętność przechwycenia bez zniszczeń zasobów miejscowych i zdobyczy wojennej oraz ich wykorzystanie /głównie paliw płynnych/ dla uzupełnienia zapasów wojsk działających w oderwaniu od własnych źródeł zaopatrywania. We współczesnych warunkach istnieje konieczność posiadania transportu powietrznego dla dowozu amunicji i ewakuacji rannych. W prasie fachowej coraz to wyraźniej postuluje się celowość tzw. "aerobizacji" tyłów. Obecnie przyjmowane kompleksowe wykorzystanie różnych rodzajów transportu i sieci komunikacyjnych, przy dominującej roli transportu samochodowego oraz kolejowego w operacyjnych ogniwach dowozu nie w pełni gwarantuje skuteczność dostaw materiałowych do wojsk operacyjnych. Dopiero przeniesienie ruchu transportów wojskowych do trzeciego wymiaru, po wprowadzeniu bardziej skutecznych środków transportu powietrznego, powinno zapewnić niezbędną żywotność systemu komunikacyjnego wojsk operacyjnych. Należy się jednak liczyć z koniecznością dokonania wielu zmian systemowych, wynikających ze zmiany roli różnych środków transportu w SZTW. Wiele jest wątpliwości i spraw jeszcze nie rozwiązanych, które powinny być przebadane. Do spraw tych między innymi można zaliczyć:

- czy w systemie ZTW nadal obowiązywać będą zapasy ruchome utrzymywane w stałej wielkości, na środkach transportu?
- jakie powinny być ogniwa dowozu dla transportu powietrznego?
- czy można będzie nadal utrzymać zasadę, że każdy szczebel od batalionu po front jest również szczeblem zaopatrywania?
- transport powietrzny pozwala dostarczać środki materiałowe a w drodze powrotnej ewakuować rannych i chorych o dwa-trzy szczeble, stąd wymóg posiadania również informacji o dwa-trzy szczeble w dół;
- na jakim szczeblu możliwy jest do zastosowania transport powietrzny, jak będzie usytuowany rejon rozmieszczenia powietrzno-transportowej jednostki tyłowej?
- jaka powinna być wielkość i urzutowanie zapasów materiałowych;
- jaka będzie rola i udział innych rodzajów transportu w wariantach gdy transport powietrzny będzie podstawowym środkiem przewozów?
- czy i w jakim stopniu zmieni się etapowy system ewakuacji medycznej i w jakim stopniu może to wpłynąć na treść doktryny wojenno-medycznej?
- jak powinny być kompletowane zapasy i w jakim opakowaniu, wychodząc z warunków przewozów w zmienionym systemie transportowym.

We współczesnych warunkach istnieje konieczność doskonalenia podsystemu dowodzenia tyłami /kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk/. Dowódca wymaga, aby decyzja w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk była wypracowana i przekazana wykonawcom w możliwie krótkim czasie, przy tym w sposób możliwie zwięzły i komunikatywny. Wypracowanie decyzji wymaga posiadania wielu informacji i to o dwa szczeble w dół oraz dokonania wielu uzgodnień poziomych. Istniejący system dowodzenia tyłami nie jest w stanie sprostać takim wymaganiom. Stąd też zwiększenie sprawności i żywotności systemu dowodzenia tyłami /SDT/ staje się obiektywną koniecznością, warunkującą sprawność działania SZTW. Uzyskać to można przez reorganizację struktur organizacyjnych, w których powinny dominować powiązania liniowo-sztabowe, przez maksymalne formalizowanie czynności powtarzalnych, przez wprowadzenie do SDT niezawodnych środków transmisji i przetwarzania informacji a w przyszłości przejść na w pełni zautomatyzowane systemy informatyczne. Struktury organizacyjne wojsk powstawały odpowiednio do potrzeb pola walki i ulegały w historycznym rozwoju odpowiednim przeobrażeniom, stosownie do dokonywanych zmian w formach i sposobach prowadzenia walki, bitwy, operacji i jej zabezpieczenia. Nie każde jednak poprawianie oznacza rzeczywiste doskonalenie systemu. W wielu ćwiczeniach powstają doraźne, spontanicznie różne zespoły, które są zaprzeczeniem istniejących powiązań organizacyjnych i niezgodne z kompetencjami osób funkcyjnych. Więzy liniowe i liniowo-sztabowe zastępowane są więzami współdziałania. Dlatego powinno się dążyć do uzyskania w systemie dowodzenia tyłami całkowitej zgodności zadaniowej, a informacje /sprawozdawcze i decyzyjne/ powinny przebiegać drogą najkrótszą, przy minimalnej liczbie powiązań poziomych. Przez długi okres czasu odczuwalne były trudności w dowodzeniu tyłami i dlatego ostatnio Sztab Głównego Kwatermistrzostwa WP wspólnie z Głównym Zarządem Szkolenia Bojowego oraz z Szefostwem Wojsk Łączności podjęmie kompleksowe działania zmierzające do radykalnej poprawy w tej dziedzinie. Przeprowadzone badania wskazują na celowość i konieczność stworzenia autonomicznego systemu dowodzenia tyłami, z możliwością utajnionego przekazywania informacji ogniwom wykonawczym przez techniczne środki łączności. Pewne przedsięwzięcia są już w stadium realizacyjnym.

Dla pomyślnego rozwiązywania zadań ZTW na współczesnym i perspektywicznym polu walki konieczne jest przeprowadzenie badań naukowych dla określenia warunków, uwarunkowań oraz potrzeb dokonania określonych zmian w SZTW. Zmiany te uwarunkowane są wprowadzeniem do uzbrojenia i wyposażenia wojsk supertechniki, wynikają ze znacznego wzrostu manewrowości wojsk, ze zwiększenia zużycia środków materiałowych /amunicji, paliw płynnych, oraz różnorodnych części zamiennych oraz na skutek możliwości

*- oddziaływanie p. he na tyły - możliwości
organizacji zwiastowego szczebla*

zintensyfikowanego oddziaływania przeciwnika na tyły zarówno wojsk operacyjnych jak i obszaru kraju.

Przed tyłami /SZTW/ stanęły nowe, coraz to bardziej złożone problemy wymagające podejścia systemowego w ich rozwiązaniu. W związku z tym podejmowane są wielokierunkowe studia badawcze, które powinny wypracować odpowiednio znowelizowane zasady działania tyłów odpowiednio do zmieniających się warunków i charakteru przyszłego pola walki, nowo wprowadzanych struktur organizacyjnych oraz systematycznej modernizacji wyposażenia oddziałów i związków tyłowych.

Dla pomyślnego rozwiązania tych zadań zmuszeni jesteśmy szukać sposobów pokonywania określonych barier i trudności. Należy przy tym mieć na względzie, że tyły szczególnie szczebli operacyjnych nie korzystają wprost, bezpośrednio z dobrodziejstw realizowanej rewolucji naukowo-technicznej, w takim stopniu jak inne rodzaje sił zbrojnych oraz rodzajów wojsk i służb. Tyły szczególnych priorytetów nie uzyskiwały. Wysoki procent jednostek tyłowych szczebli operacyjnych korzysta ze sprzętu pobieranego z gospodarki narodowej. Dotyczy to głównie środków transportowych, sprzętu przeładunkowego oraz maszyn inżynierskich do wykonania prac ziemnych. Dlatego stopień nowoczesności gospodarki danego państwa ewentualnie grupy państw jest wykładnią nowoczesności jednostek tyłowych.

3. KIERUNKI ROZWOJOWE SYSTEMU ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK

Uwzględniając aktualny stan oraz potrzeby dalszego rozwoju i doskonalenia potencjalnych możliwości tyłów pod względem organizacyjno-systemowym, zabezpieczenia materiałowego, medycznego i komunikacyjnego a także celowość i konieczność stosowania w ramach wojsk Układu Warszawskiego wspólnych dla wszystkich armii zasad polegających na jednolitości struktur organizacyjnych wojsk i tyłów oraz sposobów ich działania w układzie koalicyjnym przewiduje się zrealizowanie następujących przedsięwzięć:

- dokonanie dalszej integracji niewielkich, dotychczas samodzielnych jednostek w odpowiednio większe oddziały i związki tyłowe, jednocześnie będą w dalszym ciągu kontynuowane zmiany struktur organizacyjnych na typowo liniowe i liniowo-sztabowe /przejście z baz na brygady materiałowego zabezpieczenia/, które by umożliwiły dokonanie manewru /wymiany lub zamiany utraconego ogniwa/ pomiędzy szczeblami;

- zwiększenie możliwości przewozowych /załadowniczych/ transportu samochodowego w operacyjnych ogniwach SZTW, z konsekwentnym i systematycznym wdrażaniem procesów mechanizacji prac przeładunkowych;

- systematyczne wyposażenie tyłów w nowoczesny, wysokowydajny sprzęt techniczny;

- dalszą optymalizację struktur organizacyjnych tyłowych organów dowodzenia oraz oddziałów i związków tyłowych, przy utrzymaniu daleko posuniętej unifikacji struktur organizacyjnych oraz zasad działań SZTW w ramach wojsk państw Układu Warszawskiego.

W dalszej perspektywie czasowej istnieje potrzeba zwiększania mobilności niektórych oddziałów, związków i urzędzeń tyłowych szczebla frontowego, coraz to szerszego wdrażania kontenerowego systemu transportowego, w miarę jego rozwoju i wykorzystania w gospodarce narodowej, stałe i systematyczne zwiększanie potencjału transportu powietrznego w taktycznych i operacyjnych ogniwach dowozu i ewakuacji, wykorzystywanego początkowo dla interwencyjnego, z czasem dla podstawowego działania w wojskowych systemach komunikacyjnych.

W bieżącym pięcioleciu celem zwiększenia stopnia mobilności i żywotności tyłów realizuje się szereg następujących przedsięwzięć:

a/ na szczeblach taktycznych:

- w ogniwie dywizyjnym wprowadzenie transportu samochodowego o wyższych zdolnościach ładunkowych;

- do tyłów pułku i dywizji wprowadza się polowe punkty tankowania, co w znacznym stopniu usprawni procesy uzupełniania paliwa w czasie wykonywania przez jednostkę marszów na duże odległości;

- zwiększa się możliwości i wydolności jednostek służby zdrowia w szczególności przez przesunięcie udzielania pierwszej pomocy lekarskiej z pułkowego do batalionowego etapu medycznego, wprowadzenie do struktury organizacyjnej dywizyjnego batalionu medycznego kompanii medycznego wzmocnienia oraz stopniowe nasyconie oddziałów i związków taktycznych nowymi środkami ewakuacyjnymi o wyższych parametrach taktyczno-technicznych;

b/ na szczeblu armii:

- wprowadza się już od dłuższego czasu do wyposażenia jednostek transportowych wielotonażowe samochody i przyczepy, dzięki czemu istnieje możliwość utrzymywania w ABMZ dwudobowych potrzeb materiałowych w operacji zaczepnej armii;

- zwiększenie dwukrotne możliwości dobowych /dwukompanijnych/ medycznych batalionów wzmocnienia /maksymalne możliwości przepustowe z 500 do 1000 rannych i chorych/;

- reorganizacja organów dowodzenia Oddziału Zabezpieczenia Medycznego i przystosowanie ich do pełnienia funkcji kierowniczych w stosunku do pewnej grupy drobnych oddziałów medycznych co powinno zwiększyć efektywność dowodzenia nimi;

- wprowadzenie do wyposażenia batalionów drogowo-eksploatacyjnych lekkich konstrukcji mostowych;

- usprawnienie dyspozytorskiego systemu kierowania ruchem pojazdów na ADS i w strefie działań bojowych.

c/ na szczęblu frontu:

- tak jak w armijnym ogniwie wprowadzenie do etatów jednostek transportowych wysokotonażowych samochodów i przyczep co powinno zapewnić utrzymanie we FBMZ 2-3 dobowego zapasu dla wojsk w operacji zaczepnej frontu;

- dostosowanie po 2-3 szpitali w każdej BSzF do wykonywania wieloprofilowych zabiegów;

- rozpatrywana jest potrzeba utworzenia organu dowodzenia rozwiniętymi w głębi obszaru tyłowego frontu BSzF;

- sukcesywne wprowadzanie do wyposażenia wojsk komunikacyjnych frontu /BWK, BDE, BM/ sprzętu technicznego o wyższych parametrach taktyczno-technicznych, co pozwoli na zwiększenie możliwości tych jednostek średnio o 20-25%;

- usprawnienie systemu dyspozytorskiego kierowania ruchem /nie przez zmianę środków łączności/ co powinno zapewnić ciągłość ruchu kolumn transportowych, szczególnie podczas przekraczania przeszkód wodnych;

- dokonywanie w jednostkach tyłowych sukcesywnej wymiany wyposażenia na sprzęt o wyższych parametrach użytkowych w szczególności sprzęt transportowy, przeładunkowy, medyczny, pralniczy, magazynowy.

Ogółem w ogniwie frontowym posiada się taką ilość transportu dowozu, który pozwala utrzymać bezpośrednio na środkach transportu zapasy na okres 9-10 dni /wychodząc ze średniego zużycia środków materiałowych w operacji zaczepnej frontu/. Zwiększają się możliwości dowozu transportem samochodowym w operacyjnych ogniwach przez wprowadzenie drugiej zmiany kierowców. Zrealizowanie tego przedsięwzięcia pozwoli zwiększyć przebieg dobowy transportu samochodowego armii i frontu blisko dwukrotnie. Stąd jednak wzrastają wymogi do organizacji i sposobu obsługi technicznej samochodów transportowych oraz obsługi sieci komunikacyjnej.

Istnieje również potrzeba zwiększenia etatowych sił i środków w tyłowych organach dowodzenia, ażeby zaistniała możliwość wprowadzenia w TSD dwuzmianowej pracy, tym samym zapewniona byłaby w pełnym tego słowa znaczeniu ciągłość działania na stanowiskach pracy.

Wprowadzenie tych zmian pozwoli na przybliżenie SZTW do ogólnie obowiązujących wymogów i rozwiązań wprowadzanych w innych armiach państw stron Układu Warszawskiego. Tak więc i w Wojsku Polskim osiągnięta byłaby jednolitość systemowa nieodzowna w działaniach bojowych związków operacyjnych w układzie koalicyjnym.

ZAKOŃCZENIE

Podsumowując należy stwierdzić, że dokonuje się wielu znaczących zmian, które przyczynią się do dalszego doskonalenia SZTW. Stanowią jednocześnie odpowiednie przesłanki do dalszych, kolejnych zmian jakościowych. Można z pełną odpowiedzialnością stwierdzić, że historia sztuki wojennej nie zna przypadku aby tyły wygrały samodzielnie wojnę, operację, bitwę, jednak obfituje w przykłady, kiedy zła organizacja i nieskoordynowana działalność tyłów, systemu logistycznego w sposób odczuwalny zaciążyła a w niektórych przypadkach przesądziła o losach wojny, kampanii, operacji czy bitwy. W warunkach rewolucji naukowo-technicznej, dynamicznego rozwoju współczesnych środków walki i jej zabezpieczenia współzależność działań bojowych od form, sposobów i możliwości zabezpieczenia tyłowego czy logistycznego stale wzrasta coraz to bardziej jest odczuwalna i dlatego nikt i nigdy tego elementu /SZTW/ lekceważyć nie powinien.

Wydrukowano w 20 egz.

Egz.nr 1-20 Bibl.Nauk. DZS

Wyk.: płk Wójtowicz

Druk KP, dn. 10.08.87 r.

Druk ASG WP nr pf-201/pf-1102/WW.

Kor. J.G.

